

Za mater.

(Iz turških vojsk.)

Mračí se.

Glasovi zvona se razlegajo po dolini iz zvonika. Ali takrat zvon ni pel tako veselo, kakor poje danes in vabi ljudi vsak dan trikrat, naj počastijo Marijo, Mater božjo.

Takrat je spominjal vsak njegov glas divjih sovražnikov krščanstva, strahovitih Turkov, ki so pogosto pridirjali kakor blisk, požigali sela, morili ljudi in jih odvajali v sužnost.

Po petkrat, šestkrat so videli stari ljudje divjati nevernike po svoji domovini, in ga ni bilo, ki bi ne bil že izgubil koga svojih dragih v boji z njimi.

In zato ni čuda, ako so ljudje, začuvši glas zvona, tem iskrenejše molili k Bogu: »Reši nas hudega!« saj so baš ta čas zopet prihajali vznemirjajoči glasovi s Hrvaškega.

Molčé so korakali ljudje proti domu — sè strahom so mislili na prihodnost.

Pred vasjo je stala majhna kočá.

Slaba in stara je bila, in človek bi mislil, vsak čas se podere; a vendar je bivalo v nji dvoje človeških bitij.

Notri v sobici je sedela na klopi žena, bleda kakor smrt, bolna. Zamišljeno je zrlo njeno oko v daljavo in ni se zmenilo za dekletce, ki je čepelo pri njenih nogah ter skrbno zrlo materi v obraz.

Od časa do časa se je čul bolesten vzdih.

»Ali vas hudo boli, mamica?« zasliši se droben glasek.

»Da, Anica, v prsih, tukaj«, vzdrami se bolnica.

»Mamica!«

»Kaj želiš, dete moje?«

»Sosedova mati so rekli, da bi vas Meta iz Gorenje vasi ozdravila.«

»Morda bi me. Ona pozna vse zelí in zdravila. A kdo bi šel po njo?«

»Jaz, mamica!«

»Ah dete, do Gorenje vasi je daleč!«

»Saj sem močna in velika, mamica!«

»Naj se ti kaj pripeti, kaj ne? Ne, ne pustim te! Še tebe naj izgubim!«

»Mamica, saj sem že deset let stara!«

»Ali, Anica, do Gorenje vasi hodijo možje jedno uro!«

»Sosedova je mlajša od mene, pa je že večkrat šla dve uri daleč!«

»Ali če zboliš, Anica?«

»O ne, obe bodeva potem zdravi!« in pri tem se je Anica oklenila materinega vratu ter zaprosila tako nežno in prisrčno:

»Mamica, pustite me, mamica!«

Materi se je tačas potočila solza po licu in goreče je poljubila deklico, rekoč:

»Pojdi tedaj, dete moje!«

Tedaj se je začul zvon po vasici.

»Anica, moliva za rajnega očeta, ki so ga ubili Turki!«

* * *

Veselja je žarela Anica, ko je hitela drugo jutro v Gorenjo vas. Pot je šla navkreber, težavno je hodila, ali mislila je na mater.

Kako bi bilo lepo, če bi zopet mamica ozdraveli! Poigrali bi se zopet skupaj, veselo bi se vsedla mamici v naročje in ujčkali bi jo, kakor včasih.

Skupaj bi šli na polje in tam bi delali in pa peli bi — o lepo bi bilo!

In kar naenkrat je prišla Anica v Gorenjo vas, sama ni vedela kedaj.

Povpraševala je, kje je ona žena, ki zdravi ljudi. Kmalu je izvedela in pogumno je korakala k nji v hišico.

Stara žena je bila Meta, ali dobra. In razumela se je na svoj posel, razumela! Res ni mogla vsakemu pomagati, ali — saj tudi dandanes ne ozdravijo izučeni zdravniki vsakega.

Ko izvé, kaj želi Anica, se dobrovoljno nasmeje:

»I, bomo že naredili! Le čakaj, popoldne pridem! Pa sama si prišla! Glej, glej! No, pa saj si že velika punica!«

»Ali nisi nič trudna?«

»Nič!« odkima ponosno Anica.

»Nekoliko pa le posedi! Ali — križ božji! — kaj pa je to?«

Vrišč in krik se je začul na cesti. Množica ljudij je bežala v Gorenjo vas. Ženske, otroci, možje — jedni so kričali, vpili, drugi se jokali, a vsi so hiteli kakor blazni.

»Bežite! Turki!«

Taka je bila navada Turkov. Včasih se je kako krdelo na konjih prikazalo, da ni nihče vedel, od kod. Včasih je bilo vsaj toliko, da so bili ljudje prej obveščeni in so se mogli pripraviti za obrambo. Dostikrat pa nič.

Kakor od strele zadeta je planila Meta nazaj v kočo. A ko se je ozrla po Anici, ni je bilo nikjer.

Komaj je namreč Anica zaslišala klic 'Turki', že se je spomnila svoje 'mamice'. In kakor srna je stekla proti domu.

Bežeči ljudje so ji kričali, naj se vrne, da bodo mater že drugi rešili, a ona ni poslušala, ampak hitela je čez drn in strn domov.

Nekaj jo je tiščalo v prsih, srce ji je tolklo kakor kladivo. Dasi je tekla, kar je imela moči, vendar je bila bleda kakor smrt.

Nič ni čutila utrujenosti, še zmenila se ni zanjo. Lasje so ji vihrali po vetru; padla je, opraskala se, pobila; a vstala je in zopet dirjala dalje. Jokala pa se ni!

Ali te poti ni hotelo biti konca! Še bolj je pospešila korake, dasi je že komaj dihala.

»Mamica!« se ji izvije iz prsij.

Pred sabo je zagledala domačo vasico, in tam, tam hišico, ki ji je bila tako znana.

Ali groze! Komaj dobre pol ure od sela rdečilo se je nebo, gorele so hiše!

Anica se strese groze in strahu pred Turki, in čuti, kako ji sili vsa kri k srcu.

Vse grozovitosti, ki jih je kdaj slišala o Turkih, so ji prišle pred oči in spomnila se je svojega očeta, o katerem so ji mamica tolikrat pripovedovali.

Ali vzlic temu teče dalje, saj mamica ne more sama iz hiše.

Vse je bilo že prazno in tiho, ko teče skozi vas. Ni je bilo žive duše.

Ali Anica gre dalje.

Že je doma. In »mamica! mamica!« razlega se po hiši.

Ali ni bilo odgovora.

V sobi nikogar. Anice se polasti nepopisen strah.

»Mamica!« in solze se vlijejo deklici scurkoma polici.

Vse preišče od kleti do podstrehe ali nikogar ni —.

»Mamica!« zakliče še jedenkrat obupno.

Ta hip se začuje zunaj topot konjskih kopit in krik neznanih glasov. Bili so Turki.

Vsa prestrašena, obupana in zmešana vsled izgube mamice, skoči Anica iz hiše misleč ubežati.

Ali pogled na te divje obraze jo omami, kakor bajè omami kača-klopotača ptico pevko. Obstala je drhteč groze.

In hladnokrvno je vzdignil krvoločan Turek svojo sabljo nad nedolžnim dekletom in trenutek pozneje ni bilo več Anice — — —

Dala je življenje za svojo mater.

P. D.

V kletki.

Drobni ptiček, to te žali,
Da si v kletki tu zaprt;
Bratec tvoj na jugu hvali
V pesmi lepi senčni vrt.

Pa ne toži mi, saj tebi
Hudega nič ne želim,
Ljubim te in rad pri sebi
Vidim te, zaté skrbim.

Rad poletel bi na plano,
Letal ti iz kraja v kraj,
Toda v sužnost zakovano
Tebi je življenje zdaj.

Pesmi bom učil te peti,
Kar najlepših pôjem jaz,
Ti jih pel boš, ko po sveti
Petje vzame zimski mraz.

Skupaj bova radovala
V sobi se in zrla v svet
In takó lahko čakata,
Da pomlad prostost dá spet.

— 2 —

